

ТОП-ТЕМИ: [здоров'я](#)
[Володимир Зеленський](#)

Вибір редакції

[Статті](#) > Погляд на кам'яний вік: життя, смерть та вогонь у давній Україні

Погляд на кам'яний вік: життя, смерть та вогонь у давній Україні

Автор: [Александр Панько «Фраза»](#)

Редактор
05.02.25
12:33

699

Дослідницька група під керівництвом Йоханнеса Мюллера з Інституту доісторичної та протоісторичної археології Кільського університету (Німеччина) пролила світло на життя людей, які мешкали понад 5600 років тому недалеко від Косенівки, Україна.

У статті «Життя і смерть за часів Трипілля: міждисциплінарний аналіз унікальних людських останків з поселення Косенівка, Україна (3700–3600 рр. до н.е.)», опублікованій 11 грудня 2024 року в журналі PLOS ONE, дослідники представили перший докладний раціону харчування людей з цієї галузі та дали оцінки причин смерті людей, знайдених тут.

Люди, пов'язані з неолітичною культурою Кукутень-Трипілля, жили по всій Східній Європі приблизно з 5500 до 2750 р. до н. е. Деякі з їх мегапоселень, що налічують до 15 000 жителів, є одними з найраніших і найбільших поселень міського типу в доісторичній Європі.

Незважаючи на безліч артефактів, залишених трипільцями, археологи виявили дуже мало людських останків. Через це багато аспектів життя цих стародавніх людей досі залишаються нерозкритими.

Дослідники вивчили місце поселення біля Косенівки, Україна. Це місце, яке складається з кількох будинків, унікальне наявністю людських останків.

Виявлено ще одну небувалу користь кави

Всі новини

Головне

Популярне

- 17.04.26 15:30
Вже сьогодні по Землі вдарить 6-бальна магнітна буря
- 17.04.26 15:06
Американці розгадали таємницю нічних кошмарів
- 17.04.26 14:16
Озлоблений Путін готовий напасти на Європу вже цієї весни, - WP
- 17.04.26 14:06
У Білорусі хочуть збудувати дивний туристичний об'єкт
- 17.04.26 13:48
Найближчі союзники Трампа в Європі розглядають його як «токсичний тягар», — Politico
- 17.04.26 13:32
В ОП розповіли, коли Спецтрибунал почне повноцінно працювати
- 17.04.26 13:15
Син Байдена сховався від боргів у Каліфорнії, - ЗМІ
- 17.04.26 13:06
Реформа БЕБ буксує: ЗМІ пишуть, що у Полтаві скандал
- 17.04.26 12:51
Трамп заінтригував мирними переговорами з Іраном
- 17.04.26 12:45
Канадці розповіли про парадоксальну користь молока для дітей

На популярному турецькому курорті зафіксовано незвичайне природне явище

Новини блогосфери

05.04.26 11:29

«Ухіянт» — не причина, а симптом

05.04.26 11:15

Вирок українському ринку електроенергії

05.04.26 11:06

Захід посиляє сигнал українцям: або легалізуєшся, або пакуй валізи

18.03.26 18:39

Облави ТЦК: після війни ми ще багато років будемо відхаркувати це «необхідне зло»

Опитування

Що ви чекаєте від 2026 року?

- Закінчення війни в Україні
- Глобальну фінансову кризу
- Розвал Європи
- Кінець світу
- Нову пандемію

ГОЛОСУВАТИ

[переглянути результати](#)

50 фрагментів людських кісток, знайдених серед залишків будинку, належать щонайменше семи особам — дітям, дорослим, чоловікам та жінці, можливо, мешканцям будинку. Останки чотирьох із них також були сильно обпалені. Дослідники прагнули вивчити можливі причини цих опіків, такі як випадкова пожежа чи рідкісна форма похоронного обряду.

Обгорілі фрагменти кісток було знайдено в центрі будинку, і попередні дослідження припускали, що жителі цього місця загинули в пожежі будинку. Розглянувши фрагменти кісток під мікроскопом, дослідники дійшли висновку, що спалах, ймовірно, стався незабаром після смерті.

Дослідники припускають, що у разі випадкової пожежі деякі люди могли загинути від отруєння чадним газом, навіть якщо вони залишили будинок.

Згідно з радіовуглецевим датуванням, один із людей помер приблизно через 100 років. Смерть цієї людини не може бути пов'язана із пожежею. Дві інші людини, які не зажили черепно-мозкові травми, порушують питання про те, чи могло насильство також зіграти свою роль.

Аналіз знахідок людських кісток трипільського періоду показав дослідникам, що менше 1% померлих було кремовано та ще рідше поховано в будинку.

Хоча кістки можуть допомогти археологам припустити, як вмирали давні люди, ці останки також можуть допомогти нам зрозуміти, як вони жили. Аналізуючи вуглець та азот, присутні у кістках, а також у зернах та останках тварин, знайдених на місці, дослідники визначили, що м'ясо становило менше 10% раціону мешканців.

Це узгоджується із зубами, знайденими дома розкопок, у яких є сліди зносу, що вказують на пережовування зерна та інших рослинних волокон. Те, що раціон трипільців складався в основному з рослин, підтверджує теорії про те, що велика рогата худоба в цих культурах насамперед використовувалася для удобрення полів та виробництва молока, а не м'яса.

Катаріна Фукс, перший автор дослідження, додає: *«Останки скелетів – це справжні біологічні архіви. Хоча дослідження трипільських товариств та умов їхнього життя в найстаріших міських спільнотах Східної Європи, як і раніше, буде складним завданням, наш „випадок Косенівка“ ясно показує, що навіть невеликі фрагменти кісток надають велику допомогу... Поєднуючи нову остеологічну, ізотопну, археоботанічну та археологічну інформацію, ми забезпечуємо виняткове розуміння життя – і, можливо, також смерті – цих людей».*

Читайте Фразу в Google News (натиснути "Підписатися")

Підпишіться на канали Фрази в [Youtube](#), [Twitter](#), [Instagram](#), [Facebook](#)

Теги: [археологія](#), [історія](#)

Коментарі

Статті

16.04.26 09:10

Віце-прем'єр Олексій Чернишов, топ-менеджерка «Київстар» Вікторія Кириленко та інші: чому тисячі кримінальних проваджень в Україні не доходять до вироків
Автор: Андрій Майстренко, для «Фраза»

Дайджест

18.03.26 18:57

Бензопилу винайшли, щоб... різати жінок
Автор: «Фраза»

© 2026 рік «Фраза.юа» - найсвіжіші онлайн новини України та світу, авторські статті. Всі права захищені.

При використанні матеріалів обов'язково розміщення прямого та відкритого для індексації посилання на «Фраза.юа», розміщеному не нижче третього абзацу.

Редакція Фраза.юа залишає за собою право не погоджуватись з думкою автора, проте надає свободу слова відповідно до ст. 21, 24 та ст. 34 Конституції України.

